

ZORA.

Časopis za zabavo in poduk.

Izhaja
dvakrat na mesec, 1. in 15.
dne na celi poli.

Stoji po pošti za celo leto
4 gld. za pol leta 2 gld. — Za
dijake in učitelje celoletno
2 gld. 50 kr.

Prevodi ruskih pesnikov.

Ivan Vesel.

9.

Prošnja.

Svobóde sem! usmilite se me tekoj!
Iz kraja daljnega čarovni glas se čuje,
In kri kipi, in srce burno se vzdiguje
V ta daljni kraj, na boj, na boj!
Kakó hité junakí na borišče,
Kakó bliščé zmagalnih nád pogledi jim:
Tje, tje, na krvipolno naj bojišče
Za njimi drzno poletim.
Kakó se gjnusi mehka mi praznota
In mrtví, pusti mirnih dni pokoj,
Ko v stepah enolična pota
Kot grob se zdé mi hladni moj.
Brezpametno se gnjusi mi veselje,
Pijanost duš, ki jim po pitji so le želje,
In neizmerno dolgi čas, in pa povsod
Prehod od vaj mladostnih na beraški pot!
Usmilite se me, o dajte meč bliščeči,
In konja, ki naj bo pogumen in lehak!
In v kraj, kãmor hiti srca polét goreči
Viharju, misli nese me enak! . . .
Na mig samó ósodi zle okove
Z rokó predrzno sem razstrl:
A srce še spominja zmage se surove,
Kakó se naši slavi svet odpre . . .
Ko jutra zor blišči na travi se rosnati,
In slišim puške glas, ki nas na boj ravná;

In gledam solnea žar sijáti,
 Kakó na bajonetih se igra;
 Ko vodja siv, ki mlad ima pogum,
 Sovražniku nasproti vodi zvestih trum.
 Shrume pa polki, kot morje viharno :
 Stesni mi dušo, da bi bilo jeklo varno,
 Da dlan krepkà, da konj tekoj postavi
 Mej žvižge krogelj me, mej dim in blisk;
 Ko v prsih mi srce ponosno mirno pravi :
 Da nima cene meni svet, ki poln je stisk,
 Da morem posmehljivo in brez čutja
 Pogledati življenje, smrt — ves svet! . . .
 O sladka meni ta trenutja,
 O dajte jih, o dajte mi jih spet!
 Po stepni zemlji nočem se klatiti
 Brez upa, brez svobode, zgodnji sivče sam;
 Kot sužnja žena še osodi se ne dam
 Z udano glavo pokoriti ;
 Ko vsak mi dan, tak dolgočasen in norčav
 Le staro vse pripoveduje,
 In tiho dušo pogrezuje
 V temoten sèn in topoglav.
 Jaz nisem rojen, da sem zbiti čoln,
 Pozabljen ves, ki z morjem se ne bije,
 Ki prazna korma mu že gnjije,
 Ki je črvòv, trhline poln.
 Letati hočem pač nad burnimi valovi
 V mogočni bojni ladji z družčino hrabrò ;
 Pod žarnim solncem, al med severja bregovi
 Boril se z brezdni ino divjo bom grozò ;
 S ponosnim čelom bom sprejel udar osode,
 Po zemlji čudežev in smrti se podil ;
 Na krilih pevskih dvignil iz krnice bode
 Polèt me do nebés, ko bom radost izpil ;
 Tò srečo davno duša vneta je želela !
 Zato mi dajte konja, meč mi dajte moj !
 V to daljno zemljo poletim kot strela
 In vržem se v krvavi boj.

A. S. Homjakov.

Poljub.

Humoreska iz gorjanskega življenja.
 Česki spisala K. Světla, poslovenil K. Glaser.
 (Konec.)

Lukaš je tekel na čelu muzikantov v krčmo, in vse, kar je imelo v
 vesi zdrave noge in pljuče, je šlo za njim, da bi se tam na njegove stro-
 ške veselilo.

Rekel je Lukaš, da hoče dnešnjo noč Vendulki na kljubo radostno preživeti v sredi dobrih sosedov in deklic, ki se niso obotavljale njega po zaslugi ceniti. Naročil je krčmarju, vsem, ki so ž njim prišli, pridno nalivati, kakor se spodobi milim jegovim gostom.

Vedno je bil s polnim bokalom ob mizo; komej je izpustil eno deklico, je že drugo zgrabil; skoraj mu ni trebalo jih klicati k sebi, same so pritekale, in se prepirale, s katero ima plesati; vsaka je hotela biti prva pri njem, vsaka je imela zanj medene besede in ognjene poglede; malo je manjkalo, da ne bi ga same grlile; a nobena se ni bala, da bi bila s tem ranjko žalila. Ni mu bilo treba dolgo beračiti za poljub; bil bi jih dobil od vsake, koliko bi jih hotel, — pa zakaj je nehal naenkrat se šaliti ž njimi, zakaj je izstopil iz njihovega kola in na najzadnji stol v krčmi zlezal, od koder ga nobeden ni mogel spraviti k plesu? zakaj je pognal svoj maselček, kot da bi se bil napil samega pelina in zakaj se je, vstavši tako naglo podal iz krčme na polje pod sinje nebo, kot da bi pri njem gorelo?

Zbežal je Lukaš in zapustil muziko in plesalke, ker se mu je vse ostudilo, ker se je v tem pustem šundru in trupu med deklicami, ki so menile, da morajo biti prav razuzdane, da bi se mu prikupile in Vendulko iz srea izrule, celo spreobrnili.

Ravno takrat, ko je občna veselost dospela do vrhunca, ko so si plesalke najbolj prizadevale, si priboriti jegovo naklonjenost, mu je prišla na misel Vendulka, katere si nikakor ni mogel več iz glave izbiti. Moral jo je primerjevati s temi, ki so ga obdavale, in pripoznati je moral, da je v njej celo druga duša, kakor v teh deklicah, če ravno je bila nagle jeze in ponosna.

Kako vroče ga je inache ljubila, kako čisto in pošteno mislila in kako celo drugače mu je davala svojo ljubezen na znanje! To, kar je od nje slišal, nobeden drug mož ni slišal; o tem je bil prepričan, da bi vsaka izmed teh prilizovalk danes temu z besedo in dušo zagotovila, kar bi jutre drugemu. Da bi nevesto razdražil, prdružil se je drugim deklicam, in glej, ravno te so ga proti svojej in jegovej volji spreobrnole; ravno one so mu dokazale, kar je moral konečno priznati, da se Vendulka nad vsemi po mišljenju in obnašanju povzdiguje, da-si ima tudi slabosti.

Dolgo se je šetal v tihej noči premišljevaše. Kako bo zdaj med njima? Globoko globoko ga je ranila s svojo pikro besedo; zaslužila bi, da bi se dolgo hudoval na-njo. Ka-li tudi nje ni peklo, kar je on učinil? Kaj mu bode rekla, če se snideta?

Mislil je Lukaš, da je še blizo krčme na polji, pa se je med tem že približal svojemu posestvu. Ni tega prej zapazil, dokler ni prišel do plota svojega vrta. Tu zasliši naglo radostni glas; leti mu nekdo z doma nasproti: bila je dekla.

„Ste vi?“ zaklikne, ga spoznavši.

„Kdo drugi ima biti kot jaz?“

„Mislila sem, da se nam vrača gospodinja“.

„Gospodinja?“ prašal je s tresajočim se glasom, „kam je šla? odkod se ima vrnoti?“

Namesto odgovora je deklica plakati začela.

„Kaj pa se godi“ praša Lukaš bolj in bolj vznemirjen, „zakaj pa tu stojiš in čakaš? Zakaj davno ne ležiš? Zakaj se jočeš?“

„Kako bi ne čakala in ne plakala“ vzdihne deklé „ker nam je gospodinja odšla za vselej. Take ne dobimo sem, in ko bi jo s svetilnicami kraj sveta šli iskat. Vsi smo jo hvalili, kar nas je tukaj, radi jenega dobrega srca, prijaznosti in lepega reda. Na vsacega je mislila poprej kot na se, vsakemu je rada služila. Tudi vaše dete ne dobi take matere. Že jo je poznalo to revče, smejalo se jej je, ko ga je krmila, dobro spoznavši, kdo zanj skrbi in ga miluje namesto matere. Osirotelo je z nova in mi ž njim“. —

Lukaš se je prejel plota.

„Gospodinja je odšla?“ je pravljaj nekolikrati in ni mogel verjeti, da je gola resnica.

„In kako bi ne odšla?“ mu je britko očitalo dekle, „vsaka bi bila odšla, ko bi bili s tremi deklicami naenkrat pod njenim oknom plesali, da je vso donelo. I zakaj ste jej to sramoto učinili? Dobro vemo, da je prepir med vama nastal vsled neke malenkosti — če ima človek oči in ušesa, vidi in sliši, ko bi tudi ne hotel. In taka deklica je morala ravno pred svatbo v službo iti med tuje ljudi. Moralo je med tuje, v našej okolici bi se jej bil vsak smejal.“

Rekali so ljudje, da Lukaš nima druge slabosti nego to, da ima kos „furije“, in če bi ga imeli za dobromislečega in usmiljenega človeka, ki nobenemu žal besede ne reče; pokazalo se je, da so ga dobro sodili.

Ni še očitanja svoje služabnice do konca slišal, ko so se mu pri njenem pripovedovanju začele take misli rojiti po glavi, kot da bi se bil iz dolgega sna prebudil, ki ga je dolgo trpinčil. Zasluge Vendulčinè s tako prostimi besedami pripoznate, so ga bolj prepričale, kot najjasniši dokazi.

Lukaš ni vedel, kako je v hišo dospel, kako je pristopil k oknu, kjer je tako pogostoma postajal premišljevale ljubezen in zvestobo svoje prve miljenke, kjer je tisti večer stal, ko je k njemu dospela in ko je mislil, da od te dobe jegovo življenje na njenej strani ne bode družega kot blag sen — in zdaj se je vse tako skončalo! Videl je v duhu Vendulko, kako je begala pred njim žalostna v črnej temnej noči v tujino, da bi se bog vé kakovim ljudem ponudila v službo.

Zastonj je stopil od okna, da bi mu prišle druge misli; udati se jim ni hotel, omehčiti se ni pustil; nij hotel poslušati glasov govorečih v prospeh neveste —; a naj je obrnol oči v hiši, kamor je hotel, povsod so zasledile oči njeno delovanje, povsod čistoto in red v najmanjši reči. Za vse, za vse je marala Vendulka, vsega se je z ljubeznijo prijela, ničesar ni pozabila. S svetilnico bi moral iskati enake! Glej tukaj je zibelka, nad katero jo je videl nagnjeno — trgalo se mu je srce — prevzela ga je neskončna žalost. Zakaj je tukaj ni? Ker je mater jgovega deteta više cenila, kakor on sam.

„In ko bi bila desetkrat kriva,“ vzkliknil je konečno tako glasno, da je služabnica sedeča na stolu blizo zibelke na noge skočila, „ali ni toliko zaslužila, da bi jej bil prizanesel? Očitam jej trdovratnost; a takrat se mi je dopadala, ko je meni na ljubo ženinu za ženinom odrekala ne imajoča niti najmanjše nade, da bi se dobila midva! Takrat sem jo radi tega, do neba povzdigoval in nobena lastnost se mi ni tako dopadala, kakor ravno ta. Kar zdaj imenujem trdovratnost, sem takrat stalnost in vstrajnost imenoval. Ktera deklica bi mi bila odpustila, da sem drugo vzel? Da, ona me je sama priganjala k ženitvi videča, da me roditelji silijo, in vsaka bi mi očitala, da sem na svoje ljudi bolj gledal nego na njo. Ali ona, blaga kakor čisto zlato, si je bolj uvaževala mojo čast, kot svojo ljubezen. Mučil sem jo za goli nič, za sam poljub. Radi mene se jej bodo smejali vsi ljudje. Koj jutre pojdem k staremu, mu vse povem, on mora po hčer iti; če že noče k meni, naj bo vsaj doma med svojimi. Kdo bi jo radi mene zasmehoval, temu že pokažem! A kje jo ima stari iskati? Kam ga za njo pošljem?“

Dolgo je premišljeval Lukaš in je s služabnico ugadal, na katero stran se je vtegnila obrniti; konečno mu pride na um, da bo stara Martinka to najbolje vedela. Vedno je po svetu hodevala, o marsičem slišala; zakaj bi o njej ne mogla ničesar zvedeti? V tem trenutku je zadušil v sebi vsako željo; družega ni hotel kot to, da bi se vrnila v navadne razmere.

Vedel je, da se stara Martinka o solčnem vzhodu domu vrača; začelo je svitati, podal se je takoj na cesto, da bi mu z nova ne odšla kam.

Dospevši do smrečja ni videl in slišal okoli njenega stanovanja nič posebnega; pogledal je skoz okence v stanico, ki je bila prazna. A morala je vsekako skoraj priti, ker ni rada po dnevu z bremenom na rameh hodila; skrila ga je na kako varno mesto alj pa zaupala zvestim rokam, Morala je precej tukaj biti; nad gorami je bilo nebo kakor zlato, le malo je treba počakati in solnce se pokaže izza gor. Opre se na steber na vrtu in čaka. Skorej zasliši korake sem iz lesa; glej tam-le med drevjem se nekaj giblje, to je njena volnata kockovana obleka. A, ne ide sama, vede

si neko žensko, bržkone nositeljico; pred to on ne more svojih želj jej odkriti.

Ravno se je hotel umeknoti v smrečje in tam počakati, dokler ne odide nepovoljna spremljevalka — ko ga Martinka zapazi.

„Lukaš, Lukaš!“ zakliče z začudenjem, „vedela sem, da drug brez družega biti ne moreta.“

V tem trenutku zasliši vdovec krik, kakor takrat, ko je lezel po vrbovju poleg potoka do Paluckovega vrta. Da bi ga nikdo ne videl, Martinčina spremljevalka skoči izza Martinke, prileti k njemu, dve tresoči roki se mu vijete okoli vratu — in poljub stokrat vročejši kot takrat v vrtu mu na ustnicah gori. —

Lukaš objame nevesto okoli pasa, jo vzdigne in brez dolgih besed v naročju domu zanese.

Kaj bi razumen človek k temu rekel? Kaj bi si o Vendulki mislil? Tako se brani, obotavlja, celo ves vzbudi raje kot da bi dala ženinu poljub, odbeži med promitnike in sredi največje jeze, ko je on ne prosi, mu sama da poljub. I no, ženska je ženska, ki se je udala svojemu srcu, ko se sama tega ni nadejala. Bog vé kako je to, sama sem si že glavo trla, pa še nijsem na to prišla, a vender bi bilo dobro, da bi se konečno razjasnilo.

A kaj bi razumen človek o takih možeh rekel in mislil kakor je Lukaš, ki se je pred vsemi ljudmi o času svatbe s tem pohvalil, da mu je raji nevesta odbežala, kakor da bi ga bila poljubila pred svatbo?

Morate vedeti, kako se je s tem bahal, kako se je nasproti vsakemu hvalil, kako ga je veselilo, da se more s tem ponašati.

Uganite li, kdo je pri tej svatovini najhujši streljal? — Stari Matuš. V vsaki roki je imel samokres, in je iz obeh na enkrat streljal, tako, da sosedi, ki so se pod staro lipo postavili, svate videti hoteči, drugi dan nič niso slišali. Stari Martinki, ki je ž njim v paru šla in se mu včasih smejala, je v večje veselje ravno mimo ušes streljal.

Ker ga je Vendulka sama večkrat šaljivo naganjala, naj si tudi on vzame drugarico, je vsakokrat začel premišljevati, zakaj bi ravno on moral sam živeti, ko se drugi ženijo. Mislil si je: najbolje bo, da vzamem Martinko, da ne bi v samotnem domovanju posedeval sam, nego da bi imel k komu vsesti in mu kaj pripovedovati.

Martinka je bila s tem zadovoljna in se je takoj začela pripravljati na svatbo. Ko je med oklicovanjem Martinka sosedkam pod lipo rozolijo davala, naj jo pijejo na jeno zdravje, je morala vsaka iz kupice do zadnje kapljice vse popiti.

Izmed sosedkinj pa se tudi tega nobena branila ni, ker še kaj enacega pomnile niso, akoravno so že marsiktero svatbovanje videle. To je stalo sicer Martinko nekaj grošev, no vsaj si je s tem veliko slavo pridobila: ljudje so dolgo o tem govorili.

Emerik Gozdnik.

(Novela)

Anton Bezenšek.

(Konec.)

Emanuel je pri svojem prioru izprosil, da je smel mladi Gozdnik samostansko bolnišnico obiskovati in se tukaj dalje izobraževati. — Kako nenadno je nekega dne Emerik Emanuela razveselil, ko mu je naznanil svoj naklep, da namerjava v red usmiljenih bratov stopiti.

„Rad slišim nepričakovano novico,“ rekel je Emanuel, „pa vendar se še ne morem zdaj tega naklepa kot vresničnega veseliti, ker, če je takošen sklep za vsakega mladenča sploh velike važnosti, je še za tebe tem bolj. Ti si reven in nizkega stanu, če te torej na mojo priporočbo in prošnjo sprejmejo, pričakovali bodo od mene, da sem nepopачčenega, sposobnega in v sveh težavnih dolžnostih tega reda potrpežljivega mladenča priporočal. Če je pa to tvoje ravnanje nepremišljeno in se ne bodeš tako obnašal, kakor bi bilo pričakovati, čaka mene očitanje redovnikov in odgovornost za tvoje prestopke; tudi ne bode nikdo drug uzrok tvoje nesreče in popačenja, kot jaz. Prevdari dobro in naznani mi čez nekaj tednov ali mesecev svoj sklep. Kar se mene tiče, ti bodem ravno tako rad in z veseljem pomagal, da si kje posvetno službo dobiš.“ —

Čez štiri tedne je ležal Emerik Gozdnik v solzah pred nogami svojega dobrotnika in ga premilo prosil, naj govori za njegov sprejem v samostan. Vse je premišljeval, preudarjal in pretehtoval, pa nič ga ni v njegovem naklepu premotiti moglo.

„Naj bode v božjem imenu,“ rekel je Emanuel. — Emerik je bil sprejet v novicijate v Požunu in je tam dokončal, kakor je bilo za takega redovnika potrebno, tečaj kirurških študij.

Prisegel je slovesno na javnem mestu ležé na stopnicah pred oltarjem in pokrit z mrtvaškim prtom, da se bode odpovedal svetu popolnoma za celo svoje življenje; potem je objel brate kot pravi ud njihovega reda.

Dve leti je preživel v veselej delavnosti in v svetem miru zadovoljnosti v svojem srcu. Kar ga naenkrat dobra volja zapusti, živa rudeča barva zgine z lic in veselje iz srca.

„Bežal sem iz Rima,“ pravi sveti Jeronim, „v puščavo, da bi ubežal skušnjavam in poželenju, pa Rim s svojimi skušnjavami in poželenji, gre za menoj v puščavo, da me nadleguje.“

„Gospod, pozidaj mi v mojej izbici še manjšo celico,“ molila je sv. Katarina Sienska, kjer svet moje duše najti ne bode mogel, da bi jej težave delal.“

„Sveta Terezija poznala je trpljenje neke skušene pobožne duše, in mesto da bi srce trpeče hčere z ostrojtjo preplašila, postala je še enkrat bolj ljubeznjiva proti njej, je bedela, jokala in molila ž njo, dokler se ni nebeški mir zópet povrnil v skušano srce.“

Na ta način si je prizadeval tudi tiho premišljevaóí Emanuel premembo svojega rejenca razložiti. Konvent je mislil, da to ni nič družega, kakor tako imenovano nevarna „bolnišnična mrzlica,“ katere še Emerik ni prestal. Ker je bila ravno pomlad, in je samostansko predstojništvo zastran mladega čislanege redovnika v velikih skrbih bilo, sklenili so ga za nekaj tednov v Ljubljano ali Gorico poslati, ter mu dati brata Emanuela kot spremljevalca saboj.

V kratkem sta potovanje nastopila. Zabava, nove krajine in druge zanimive novosti so Emerika sicer razvedrevale, a notranje njegove bolesi niso olajšale.

Od Ljubljane, kjer sta se nekaj dni mudila, peljala sta se proti Gorici. Ker je bil oskrbnik v Hasbergu med tem umrl, in le vdova tiho in mirno v gradu živela, ostala sta v Planini v nekej krčmi črez noč, ter prisedla kot povsod čislana redovnika k mizi, kjer so bili drui gostje zbrani. Tukaj so pripovedovali stare in nove roparske povesti, ktere so se med Planino in Postojno dogodile, zavolj česar so sedaj vojaške straže tu pa tam ob cesti razpostavljene bile. Emerik se je na celem životu tresel in lasje so mu po koncu vstajali, ko je slišal o takih grozovitih hudobijah.

„Zdaj je torej cesta varniša,“ rekel je Emanuel, „in jutri hočeva kratko pot do Postojne peš hoditi. Najni voz se naj naprej peljater naji v Postojni počaka.“

Ko sta potnika do mesta prišla, kjer je pred leti Emanuela neki ropar nagovoril in ga k umirajočej ženi peljal, začel je pripovedovati čudno prigodbo in povprašal Emerika, je-li hoče podzemeljsko zidanje obiskati. Ko so ju v nekej stražnici prepričali, da je popolnoma varno, zasuknila sta jo v gozd in našla kmalu omenjene razvaline.

Med potom je Emanuel vedno svojemu spremljevalcu pripovedoval o čudnej zgodbi z vsemi grozovitimi okolnostmi tako da je Emeriku skoraj sapa zastajala. Ko sta v podzemeljsko klet stopila, prižgal je pripovedovalec svetilnico s kresilno gobo, razsvetil kote trohnelega zidovja, v katerem se jima je zdelo pusto in strašno kakor v grobu.

„Tukaj,“ rekel jej „ležala je umirajoča žena na skupaj zmetanih capah. Tam so stali njeni spremljevalci, kateri so jo le z brezbožnimi govori tolažili. Tukaj je ležalo majhno otroče, katero so hoteli saboj nesti in po katerem je mati še v smrtnej borbi roke vila. Tukaj sem molil z nesrečno, katera je hvalila v smrtni uri Boga za tolažbo. Tukaj mi je izročila nekaj minut pred smrtjo otroka v varstvo; tukaj ga je blagoslovila in zaspala kot zgrevana grešnica.“

Emerik je trepetaje in s solzami v očeh potegnil kapico iz glave ter molil. — „Zdaj pa zasliši najbolj ginljivo,“ rekel je Emanuel s povzdignenim glasom, „umirajoča žena roparjev bila je tvoja mati, ti pa njeni otrok, kterege mi je izročila. Zdaj pa daj Bogu račun. Je li žalost, katero je v tvoje sree poslal, da bi te skušal, tako velika, da premore tvojo hvaležnost za čudovito rešitev iz nesrečnega roparskega pajdaštva prekositi? Kje bi bil ti brez Boga, kateri ti je v tvojej mladosti očetovsko pomoč poslal? Morebiti bi obupaje v kakej težki ječi zdihoval, ali pa kot bled gnjusen kostjak na kakej trdnjavi izpostavljen bil.“

Emerik, kateri se je med tem na fla zvalil, zdihoval je glasno, in se oklenil kolen svojega očetovskega prijatelja. „O moj oče!“ rekel je, dajte da tukaj zahvalim Boga za mojo čudovito rešitev. Naj ga pa tudi zahvalim za mojo drugo rešitev, ker sem sedaj prost vseh strasti in muk, katere je zapeljivi svet kot žgeči ogenj v mojih prsih zanetil. Oh skušnja je bila težka in huda, pa minila je. Blagoslovljena bodi moja redovna obleka katera javno kaže, da sem dal svetu slovó. Živim le za Boga, za mojo sveto redovno dolžnost in za moje bolnike. Smrtno ležišče moje matere naj bode oltar, pred katerim ponovim svojo obljubo.“

Pri teh besedah je priklonil Emerik svojo s solzami namočeno lice proti zemlji, Emanuel pa je šel, njega v tem trenutku samega pustivši, ven na prosto.

Ko sta se objela, Boga zahvalila in vez očetovskega prijateljstva trdneje sklenila, šla sta počasno nazaj. Pogovori njijni so se vrteli o samih vzvišenih idejah. Emerik je prišel zdrav in vesel v Požun nazaj, je razveselil svoje brate, da je tako srečno ozdravel in bil kmalu kot višji zdravnik v neki imenitni samostan tega reda prestavljen, kjer je v službi trpečega človeštva do smrti blagotvorno deloval.

Tirza.

Obraz iz življenja Hebrejcev.

Andrejčekov Jože.

Nastala je doba molitve v hramu Jeruzalemskem. Razun navadno tukaj zbranih bil je denešnji dan nazoč mlad, ličen tujec. Morda je privabila mladenča v hram bojazen ali pa ljubezen do močnega Boga Izraelovega? — Nikakor! kajti okolo stoječi so opazovali z začudenjem, da se njegova usta niso gibala k molitvi; oči je nepremakljivo npiral v stran, kjer je bil vzvišen mostovž na stebrih, ter se nij prav nič udeleževal svetih obredov. Ta mostovž je bil ograjen z umetelnimi mrežami, za katerimi so bile samo ženske videti, imajoče se zlatim ovezom na čelu pripet bel zavoj, ki jim je segal po ramah. Obrazi vseh žensk so bili jako skrbno zakriti; le eno iskrece oko pogledovalo je izpod zavoja na številno množico možkih. Le za trenotek se je vprlo to plameneče oko v ličnega tujca, a zopet se je dvignilo k nebu, edinemu pribežališču breznadne ljubezni.

Mladeneč se je stresel, ta pogled mu je prodril srce i dušo. Preobladan po viharnih čutih, moral se je opreti ob steber, da ne bi se zgrudil. Blizo njega je stal mož resnega obraza: nagubančenega čela; njegove orlove, vedno se premikajoče oči značile so surovost. Naglo se je pomračil, niti da bi bil zapustil svoje mesto; pri odkritji desetih zapovedij se je ponižno priklonil, kakor vsi njegovi sodrugi; nadaljevaje svojo molitev, vpiral je neprenehoma svoje temne oči na tujca. Kakor hitro je bilo deset zapovedi zopet zagrnenih, zapustil je mladi neznanec hram Gospodov, odpravljaje se na pobrežje Cedrona proti dolini Jozafatski.

Bil je vroč dan. Utrujeni a jako ožalostjeni tujec je iskal senčnatega kraja; po njegovem obrazu so kapale solzé. Njegovo tiho premišljevanje je predramila nenadoma se prikazavša starka.

Solnce se je ravno skrivalo za cedre Libanonske goré; v dolini je vladala smrtna tišina; starka je bila podobna nekovi skrivnosti. Nepremakljivo je stala, ne spregovorivši niti edne besede, a jedva se je po njej ozrl mladeneč, vže je izginila v bližnjem grmovji. Na mestu, katero je zapustila, ležala je kitica.

Pozabila jo je tu, ali pa jo je navlašč sem vrgla?

Mladi Izraelec pobere kitico; bila je povita iz rudečih cvetic; preštevši jih, najde, da jih je devet.

„Devet!“ govoril je sam saboj spomnivši se naglo onega plamečega pogleda v hramu, ki je bil njegovo srce tako močno ganil; lahko si je razložil tajnost starkino po njenem molčanju, begu, po številu i enaki barvi najdenih cvetic.

Pijan neizmerne radosti nij mogel nikakor pričakati dobe, ko zagrne noč sè svojim črnim zavojem okolico.

Kmalu je nastal tihi večer.

„Z bogom, Tirza!“ zakliče Rabbi Zimram. Oklenivši svojo roko okoli tilnika svoje krasne soproge, pritisnil jej je vroč poljubek na belo čelo, potem pa koračil k dverom hotéč oditi.

„Kaj mi danes še z bogom ne rečeš, Tirza?“ praša začuden obstavši. „Niti mi ne poveš, s čem se bodeš zabavala pri moji nenazočnosti?“

Krasna židinja je zarudela. Videti je bilo, da jo je to vprašanje ganilo, a odgovorila je svojemu soprogu s tresočim glasom:

„Čakala vas bodem, gospod! vrnete se kmalo?“

„Ne vem, prebijem li celo noč pri svojem bolnem bratu Taboru. Ti, Tirza, pojdi kmalu spat a skrbno čuvaj najinega malega Emauka.“

Tu se je razjasnil sicer otožni obraz Rabbijev, kajti ljubeznivo se je ozrl po svoji mladi soprogi, ter po zibelki, kjer je nežno dete v prijetnem spanju ležalo. Počasnih korakov in s prijaznim nasmehom odšel je Zimram, poslovivši se pri Tirzi še enkrat zamahnivši z rokó.

O, s kako boleštjo i nepokojnostjo je zapustil svojo ljubljeno soprogo!

„Kedma,“ dejal je starki, ki je sedela v veži, „danes odidem; ostro ti zapovedujem, da naj bodo dveri moje hiše vsakemu zaprte. Ko bi kakov prijatelj po meni vprašal, naznani mu, da sem pri bratu Taboru; ko bi kak tuječ zahteval mojega gostoljubja, pelji ga k stricu Ezavu, on ga sprejme mesto mene, drugoč mu to povrnem. Kedma, ne pusti nikogar v hišo pri moji nenazočnosti, nikogar!“

„Amen! gospod, tako se zgodi!“ dé ponižno starka.

Rabbi Zimram je odšel. Jedva je prestopil prag svoje hiše, polastila se ga je nekova skrivna bojazen, a nikakor ni bil vstani ubraniti se tej moči, ki ga je vlekla nazaj; vže je menil zakleniti dveri, pa spametoval se je, da bi nedostojno ravnal. Položil je roko na čelo, da bi pregnal mračnost ž njega, ter zopet nastopil pot k svojemu bratu.

Prišed v hišo Taborovo videl je brata sprehajati se po sobi, a ravno ko mu je vošil srečo k tako naglemu ozdravenju, stopil je v sobo sosed Zebul.

„Dober večer, Tabor! jako me veseli, da te vidim zdravega. Ah!... Zimram!... dober večer! mislil sem, da ste doma.“

Zimram je ravno hotel odgovoriti, ko se je Elifeled, drugi sosed, pokazal na pragu.

„Ste vže zapustili posteljo?“ dé ravno prišli; „veseli me, Tabor! O! vi ste tudi tukaj, Zimram? to je čudno, menil sem, da ste doma.“

„A zakaj?“ praša Rabbi začuden.

„Gredé mimo vaše hiše videl sem moža vaše velikosti stopiti skozi dveri, a zato sem mislil . . .“

„Kaj pravite? mož! nekovi mož bi bil šel v mojo hišo?“ seže mu razjarjeni Zimram v besedo.

„Umirite se, Zimram,“ pristavi Zebul; „tudi jaz sem videl enega moža; njegova zvonajnost ni kazala prav nič sumljivega. Zdi se mi, da bo kaki tujec, morda potnik; njegova obleka je bila vsa zaprašena.“

„Bodi si tujec ali ne; ta človek, Zebul, ne dobi pri meni prenočišča! Ostro sëm to prepovedal . . . Ne mogli ste videti tega moža stopiti v mojo hišo!“ dejal je Zimram hudo razdražen, kajti spomnil se je onega tujca v Jeruzalemskem hramu.

Elifeled odvrne popolno mirno: „Jaz pravim, Zimram, da je oni mož k vam v hišo tako naglo odšel, da sem jedva zagledal njegove rudeče sandale. Da sem imel tujca za vas, zgodilo se je le iz tega vzroka, da tudi vi nosite sandale rudeče barve; ali kakor Zebul pravi, bode to morda revni potnik, ali pa kak znanec vaše družine.“

Zimram vže teh besed nij slišal, kajti hipoma je odšel iz hiše.

„Prosim vaju, pojdita za njim,“ pravi Tabor sosedoma.

Rabbi je tako naglo stopal, da sta ga soseda jedva dohajala. Prišed k dverom svoje hiše, dvigne rokó, da bi potrkal; pa nij bil v stanu, kajti roka mu je omahnila; a oprê se ob zid nemogoč dihati. Videti je bilo, kot bi se bile vse človeške strasti združile v njegovem srcu, da bi ga udušile.

Zebul potrka mesto njega.

Minula je ena, dve minuti — vse tiho, nihče ne odpre.

Zimram je izdril iz nožnic bodalo ter potresel dveri s takovo silo, da se je zid pomajal.

Sedaj se je odprlo.

„Odpustite, gospod!“ pravi Kedma s tresočim glasom, a bila je tako prevzeta, da jo je bilo komaj slišati. „Odpustite . . . trdo spanje . . .“

„Kje je Tirza?“ zagrmi Zimramov glas. „Kje je Tirza?“ ponavljal je še glasneje, a ne čakaje niti odgovora, bil je v nekaj skokih vže v drugej sobi.

Detete se je po tem ropotu vzbudilo; odprši svoja očesca, stegovalo je male rokice po očetu; ljubezniv smehljal se mu je zibal na ustnicah, kakor bi hotelo očetovo srditost ukrotiti, a srebrni glasek je zašepetal, „Mamica!“

Te pa nij bilo tukaj.

Zimram se je mračno ozrl po detetu.

Elifeled, ki je stopil v sobo, vzela je bodalo rabbiju iz rok ter ga vtaknil v svoj pas.

„Starka, sedaj govori,“ dé Zimram, „kje je moja žena? — mirno hočem poslušati odgovor.“

V steklosti zasadil je zobè tako v ustne, da se mu je iz njih kri pocedila.

Nevoljno je obrnila. Kedma svoje oči proti vrtu; dveri so bile odprte, Zimram je planil ven.

Noč je bila temna, a hrščot jegovih stopinj je udušil posuti pesek.

Na koncu dolzega drevoreda je stal nizek zid, s pomožjo vinske trte stopila je možka postava na ta zid, pod katerim je stala ženska.

„Z bogom, z bogom, moja ljubljena Tirza!“ čul se je glas mladega moža, glas poln bolesti i poln ljubezni.

Bolestni vzdihlje bil je edini odgovor, a potem je neznanec izginil.

V tem je stal pred krasno ženo njen mož z dvema pričama. Vkljub nočnej temini zagledala je Tirza dvoje črnih, steklostjo iskrecih se očes; strašan glas je zagrmel:

„Nesramnica!“

Mišičasta roka zgrabila je Tirzo, da ne bi se zgrudila na tla.

* * *

Velika gnječa ljudij se je valila po ulicah, a iz kakovega uzroka in kam so hiteli? Nij bil bogu posvečeni sedmi dan v tednu, niti kaka druga slavnost, a vendar se je zbrala mnogoštevilna množica ljudij k hramu Jeruzalemskemu, ki je bila videti neizmerno razkačena, zmešana i jako zvedava.

(Konec prih.)

Literarni pogovori in odpisi.

J. P.

VIII.

Poezija ima svojo povestnico kakor vsaka druga umetelnost. In kakor je drugim umetelnikom zadača, povestnico končema svoje umetelnosti znati, tako treba tudi pesniku poznavati razvoj poezije in jeno preteklost.

Poleg tega pa mora pesnik tudi kolikor veči obzor čez razne vrste poezij in čez pesniške proizvode raznih narodov imeti. Tem načinom poučivši se vedel bode pesnik pravo obliko, pravi ukus od neprimerne oblike in neukusnosti razločevati in z vso silo svojim čuvstvom in nazorom podobe dajati.

Naš pesnik se torej ne more ogniti podrobnemu poznavanju staroklasičke poezije. Greki bodo mu čistili ukus; Homer ga bode učil zdravemu, prirodnemu in obilnemu biti v opisovanju prirodnih prikaznij, v upotrebljevanju podob, v izraževanju takó burnih kakor mirnih človeških opravil; Sofoklej bode ga utapljal v globoko poznavanje človeških rev in nadlog ter poviševal ga k pobožnej udanosti v osodo. Rimljani bodo pesnika učili strogosti v besedi in ritmiki; Virgilij bode mu učitelj v umetnem in lepoglasnem govorjenju, Horacij v ostroumnem izbiranju in ščegavem upotrebljevanju besed in obratov (izrazov); ostra in žuhka (grenka) Martialova in Juvenalova satira služila mu bode samo za skrajne slučaje pri naslikovanju hudih naopačnostij in neizlečivih dušnih bolestij svojega časa.

Naš za vso visokost in blaženost poezije goreči prijatelj bode pak tudi zaklasičke poezije v skrbni ozir jemal. On ne bode prezrl čvrstega izvira vse romanske poezije: provansalskih pesnikov, „troubadourjev“, kakor n. pr. junaškega Bertranda de Born-a, najglavnejšega izmed njih. Tam v lepej Provansi („Provence“) imamo iskati skoro vse vrste in izraze poznejših pesniških oblik: refrim = vrsni ponov, rimo, chansos = pesen, sirventes = porogljivo pesen, pastorella = pastirsko pesen, balado, romanso, itd. Dobro podučuje o tej krepkej in drznej poeziji Diez: Die Poesie der Troubadours. 1826.

Odtod bode naš pesnik ozrl se na izvrstno poezijo italjansko. On bode seznanil se z Dante-jem, Petrarco, Tassom in lahnim Ariostom; ozrl se bode tudi na Metastasia drobne in Alfieri-ja uprav krvave drame.

Tudi francoske in španjolske poezije ne bode zabil. Racina, Corneill-ja in Mollier-a bode zaradi poznavanja klasičke francoske dramatike pomnjivo čital. Tudi Lamartin-a in Victor-ja Huga, dveh najboljših francozkih lyrikov, ne bode prezrl. Tako bode tudi vsaj Španjolca Lope-ja de Vega čital, o katerem in kterege pesnika tovariščih je „Zora“ večkrat užé govorila. Izmed portugizkih pesnikov mora vsaj Camoens-ove: Los Lusitados, največo portugizko epopejo, poznati.

Posebno imenitna je angležka poezija. Kakor narod velike Britanije vse do zdaj znane narode po bogatstvu, po velikanskih posestvih, po velikej preteklosti in po vsem svojem državnem življenju presega, takó je on tudi v poeziji najvišo stopnjo dosegel. Malokdo je Miltona, sčemenj kdo Byrona, nikdo pa ne Shakspeara presega.

Pa tudi na bližnje nemške pesnike bode se naš pesnik oziral in iz njih pobiral to, kar je posebno priporoča: prirodno, rodoljubno, nežno

pevanje. Med tem ko v romanskih poezijah vlada napetost in umetnost, v angležkej visokost in veličestvenost, odlikuje se nemška poezija z dosetljivostjo in tenkočutnostjo.

Izmed slovanskih poezij mora našemu pesniku pred vsem prosta narodna poezija srbska, ruska in slovenska znana biti, pa tudi umetna poljska (vsaj Mickévič) in ruska (Deržavin, Puškin in Lermontov), kakor se vé da tudi hrvatska (Gundulić, Mažuranić, Vraz, Preradović, Trnski) in slovenska (Vodnik, Preširen, Jenko, B. Miran).

Vabilo k naročbi.

„Zora“ se bliža koncu svojega drugega letnika. Ona si je svesta, da si je skrbno prizadevala, rešiti postavljeno si zadačo. Število člankov, mnogovrstnost jih sodržanja kaže, da truda nij niti nje vreditelju (g. Dav. Trstenjaku) niti nje sodelateljem nedostajalo. Drugo je, to se zna, vprašanje: odgovarjajo li vsi ti spisi tudi strogim tirjatvam sedanje dobe? — To prepuščamo sodbi kritikarjev. A tudi v tem oziru si „Zora“ vsaj toliko pravičnosti zahteva, da si sme reči: „Bila sem zrcalo sedanjega javno pišočega slovenskega občinstva. Ako tu in tam pogršam originalnosti in klasičnosti, ako nisem dovršena, krivi so pisatelji, koji me pišejo, krivi pa tudi oni pisatelji, koji za-me ne pišejo“.

Društvo „Narodna tiskarna“ je za „Zoro“ mnogo žrtvovalo. Premda je cena papirja, tiskarski strošek, plača sodelavcev uže lanskega leta precej poskočila, premda se je obseg „Zore“ po „Vestniku“ povekšal, ipak ono „Zorine“ naročnine nij povišalo. Stalo je založnikom pred vsem do tega, da se list vzdrži ter čem dalje tem globlje v občinstvu vkorenini. Trda istina je, da posameznik, netiskar, po tej ceni lista brez jako čutnih izgub ne bi mogel izdajati.

A novo podraženje vseh pripomočkov dela in življenja prisililo je tudi lastnike „Zorine“, da morajo, ako hočejo „Zoro“ na nogah vzdržati, tudi ceno jej povišati.

Res da je število naročnikov v tem letu precej narastlo, a dohodki s tem narastom niso bili v pravej razmeri.

Posebnih izgub so „Zori“ velike netočnosti prizadele, ktere so spojene s poštnim pošilanjem in nedostiganjem naročnikov, ki

v čisto nenadejanej méri svoja stanovališča spreminjajo, a na redno naznanjanje pozabivajo. Tudi nerednost v plačevanji pačilo je stanje našega lista.

Vse to je provzročilo, da je tudi „Zora“ (z mnogimi listovi drugih narodov) naročnino povišala; a to povišenje je jako smerno. Oni gg. naročniki, ki so do zdaj po 4 for. plačevali, prošeni so, naj šče eden forint na leto privržejo, oni pa, ki so do zdaj „Zoro“ po 2 $\frac{1}{2}$ for. dobivali, naj blagovole $\frac{1}{2}$ for. šče dodati, tako da pojedini primerki „Zore“ z „Vestnikom“ vred v prihodnjem letu stojé: redoma po **pet**, izjemoma po **tri** forinte na leto. Po razméri letne naročnine more se tudi na $\frac{1}{2}$ in $\frac{1}{4}$ leta na „Zoro“ naročevati.

Zató pa si hoče vredništvo šče bolj prizadevati, da prejemnike lista kolikor moči za povišano plačo odškodjuje. Skrbelo se je za lepše zunanje lice lista in za pomnoženje predalov. Odredili smo namreč poleg dosedanjih oddelkov šče posebne predale: a) „Vadnico“ mladim pisateljem (gg. učitelji srednjih šol so prošeni, da nam izvrstnih šolskih slov. zadač, ktere se sicer pogubé, pošilajo) in b) „Cirilsko čitanje“, predal, v katerem bomo po vzgledu nekdanjega „Glasnika“ kratke cirilske članke z opazkami prinašali.

Ob enem naznanjamo, da je č. g. **Dav. Trstenjak** vredovanje „Vestnika“ sebi prihranil, vredništvo „Zore“ pa g. **Janku Pajku** izročil. Odgovorni vrednik ostane, kakor do zdaj, g. **Martin Jelovšek**.

Končno se zahvaljujemo vsem gg. pisateljem, ki so „Zoro“ in „Vestnik“ do zdaj s spisi podpirali prošé jih šče daljše jih podpore. Odškodovali bomo trude pisateljev tudi v naprej blage volje in po mogočnosti. Obračamo pa se tudi k onim pisateljem, ki našega lista dozday šče niso podpirali, naj nas blagovole s svojimi proizvodi razveseljevati.

Naméra našega lista ne izključuje nobenega pisatelja in nobenega prejemnika, kajti ona biva kakor do zdaj:

S pomočjo literature k povzdigi našega ljubljenega naroda pripomagati.

Lastništvo „ZORE“.

Izdajatelj i odgovorni urednik: **Martin Jelovšek**.

Tisk in založba „Narodne tiskarne“ v Mariboru.